Lietas Nr. C04238909
Lietas arhīva Nr. PAC-0436-13

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā, 2013.gada 5.decembrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Ozola,

tiesneses I.Grauda un Ļ.Kušnire

ar sekretārēm S.Cini un S.Šadursku

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. G/ prasībā pret AS „UniCredit Bank" ar trešajām personām SIA „Estmāra" un /pers. H/ par galvojuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu sakarā ar /pers. G/ apelācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 22.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. G/ (pirms uzvārda maiņas– /uzvārds/) 2008.gada 16.decembrī Rīgas apgabaltiesā cēlusi prasību pret AS „UniCredit Bank" par galvojuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

2007.gada 14.decembrī starp /pers. G/ un AS ,,UniCredit Bank" noslēgts Galvojuma līgums Nr.AA 14.12.2007/G kā nodrošinājums 2007.gada 14.decembrī starp AS ,,UniCredit Bank" un SIA „Estmāra" noslēgtajam aizdevuma līgumam Nr.E 14.12.2007/L par aizdevumu EUR 360 000 apmērā.

Pirms galvojuma līguma parakstīšanas prasītāja netika iepazīstināta ar aizdevuma līgumu. Galvojuma līgumu parakstīja, jo bankas menedžere /pers. L/ nepatiesi apgalvoja, ka tā kā prasītāja bija iepriekš galvojusi par /pers. H/ iepriekšējām kredītsaistībām, kuras ar aizdevuma līgumu pārņem SIA „Estmāra", kuras īpašnieks ir /pers. H/, tad uz prasītāju pāriet arī pienākums galvot par SIA „Estmāra" aizdevuma līgumu.

Prasītāja bija galvojusi AS „UniCredit Bank" par /pers. H/ iepriekšējām kredītsaistībām, jo ar /pers. H/ bija kopdzīve un faktiski laulāto attiecības, arī viņš prasītājai nepatiesi apgalvoja, ka galvojums par iepriekšējām kredītsaistībām ir pamats pienākumam galvot par SIA „Estmāra" aizdevuma līgumu. Neilgi pēc galvojuma līguma parakstīšanas /pers. H/ attieksme pret prasītāju izmainījās, vairs neizrādot ieinteresētību turpināt kopdzīvi.

Prasītāja uzskata, ka AS „UniCredit Bank" pieprasījumam, lai viņa uzņemas galvinieka saistības, nav bijis pamats. To apliecina arī fakts, kas bija zināms AS „UniCredit Bank", ka uz galvojuma līguma parakstīšanas brīdi prasītājas kredītspēja nebija pietiekoša, lai vispār varētu galvot par šāda apmēra aizdevumu, jo uz galvojuma līguma parakstīšanas brīdi prasītāja bija bezdarbniece, kurai bija savas personīgās kredītsaistības.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītājai tikai uz prasības pieteikuma iesniegšanas brīdi kļuva zināmi aizdevuma līguma nosacījumi, kā arī viņa sapratusi, ka galvojuma līguma noslēgšana notikusi negodīgi ar viltu gan no AS „UniCredit Bank" puses, gan no /pers. H/ puses. Galvojuma līgums ir bijis pretējs prasītājas interesēm un bija neiespējami to izpildīt, ņemot vērā prasītājas materiālās un finanšu iespējas uz galvojuma līguma parakstīšanas brīdi.

Uzskata, ka AS „UniCredit Bank" ar viltu, negodīgiem līdzekļiem, prettiesiski prasītāju maldinot, piedabūja noslēgt galvojuma līgumu, jo par it kā esošu pienākumu uzņemties galvinieka saistības par aizdevuma līgumu starp AS „UniCredit Bank" un SIA „Estmāra", prasītāju pārliecināja AS „UniCredit Bank" menedžere /pers. L/, un tāpēc prasītājai neradās pat aizdomas, ka tiek ļaunprātīgi maldināta.

Prasītāja uzskata, ka ir maldināta Civillikuma 1445.panta izpratnē, jo, ja būtu iepazīstināta ar pirms galvojuma līguma noslēgto aizdevuma līgumu, tad, vadoties no aizdevuma līguma 2.1.punkta, prasītāja redzētu, ka 2007.gada 14.decembra aizdevuma līgums Nr.E 14.12.2007/L ir pilnīgi jauns darījums, kurš izbeidz /pers. H/ kredītsaistības pret AS „UniCredit Bank" un līdz ar to izbeidzas arī ar prasītāju par šīm saistībām noslēgtais iepriekšējais galvojuma līgums, jo, pamatojoties uz Civillikuma 1711.pantu, 2007.gada 14.decembra aizdevuma līgums Nr.E 14.12.2007/L ir atcēlējlīgums, kas nāk par labu arī prasītājai kā galviniekam un līdz ar kuru, pamatojoties uz Civillikuma 1712.pantu prasītāja iepriekšējais galvojums izbeidzas.

AS „UniCredit Bank” savas tiesības un pienākumus nav pildījusi pēc labas ticības, un ir rīkojusies nolaidīgi aizdevuma izsniegšanā, pieprasot galvojumu no prasītājas, neņemot vērā materiālā un finanšu stāvokļa neatbilstību un faktisko nespēju uzņemties šāda apmēra saistības un rīkojusies nolaidīgi izsniegtā aizdevuma piedziņā no SIA „Estmāra”.

SIA „Estmāra” kopš 2007.gada 28.decembra kavēja aizdevuma atmaksu un pēc SIA „Estmāra” publiski pieejamās bilances un gada pārskata varēja secināt, ka SIA „Estmāra” likviditātes rādītāji liecina, ka tā nespēs dzēst savas īstermiņa saistības.

Pēc attiecību pārtraukšanas ar /pers. H/ prasītāja atklāja, ka /pers. H/ izmantoja viņas uzticēšanos, lai piedabūtu galvot par SIA „Estmāra” aizdevuma līgumu. Prasītāja mutiski lūgusi AS „UniCredit Bank” atbrīvot viņu no galvinieka saistībām.

Prasītāja brīdinājusi AS „UniCredit Bank”, ka SIA „Estmāra” negrasās atmaksāt aizdevumu, un lūgusi uzsākt aizdevuma piedziņu, piedziņu vēršot uz ieķīlāto nekustamo īpašumu, kā arī vēlreiz mutiski lūgusi atbrīvot no galvinieka saistībām.

Pamatojoties uz aizdevuma līguma 14.1.punktu, tā b) apakšpunktu AS „UniCredit Bank” bija tiesības vienpusēji atkāpties no līguma, taču tas netika darīts, un tikai 2008.gada 15.oktobrī prasītāja saņēmusi AS „UniCredit Bank” ar 2008.gada 10.oktobri datēto vēstuli par aizdevuma līguma Nr.E 14.12.2007/L noteikumu izpildi, kurā apliecināts, ka SIA „Estmāra” kredītsaistības nepilda jau no 2007.gada 28.decembra un kopējā parāda summa uz 2008.gada 10.oktobri sastāda EUR 377 168,18.

2009.gada 24.februārī prasītāja rakstiski noformējusi iesniegumu, kurā lūgusi AS „UniCredit Bank” atbrīvot viņu no galvojuma līguma saistībām.

2009.gada 27.februārī prasītāja nosūtījusi AS „UniCredit Bank” ierakstītu vēstuli, kurā, atsaucoties uz Civillikuma 1445. un 1714.pantu, lūgusi labprātīgi noslēgt vienošanos par galvojuma līguma atcelšanu.

AS „UniCredit Bank” nav labprātīgi atcēlusi galvojuma līgumu, un prasītāja uzskata, ka ir ar viltu piedabūta noslēgt galvojuma līgumu, ir prettiesiski maldināta, kā arī AS „UniCredit Bank” ir pieļāvusi rupju nolaidību.

Prasība pamatota uz Civillikuma 1440., 1445., 1459., 1461., 1711., 1712. un 1714. pantu.

[2] AS „UniCredit Bank” rakstveida paskaidrojumus uzskata, ka prasība ir nepamatota un noraidāma.

Norādīts, ka SIA ,,Estmāra” iesniedza bankai pieprasījumu aizdevuma saņemšanai un saistību nodrošināšanai tika piedāvāta hipotēkas reģistrācija uz nekustamo īpašumu ,,Dižmaļi", kā arī /pers. H/ un /pers. G/ galvojums. Ņemot vērā aizņēmēja iesniegto informāciju, banka izvērtēja iesniegtos dokumentus, kā arī atbilstoši Kredītiestāžu likuma 52.pantam, izvērtēja SIA ,,Estmāra" spēju pildīt līgumā noteiktās saistības un pieņēma lēmumu apstiprināt aizdevuma izsniegšanu SIA ,,Estmāra".

2007.gada 14.decembrī bankā ieradās SIA ,,Estmāra" valdes priekšsēdētājs un galvinieks /pers. H/, kā arī galviniece /pers. G/, lai noslēgtu ar AS „UniCredit Bank 2007.gada 14.decembra aizdevuma līgumu Nr.E 14.12.2007/L, 2007.gada 14.decembra galvojuma līgumu VD 14.12.2007/G un 2007.gada 14.decembra galvojuma līgumu AA 14.12.2007/G. Pirms līgumu parakstīšanas gan SIA ,,Estmāra" valdes priekšsēdētājam un galviniekam /pers. H/ un galviniecei /pers. G/ tika izsniegti AS „UniCredit Bank” sagatavotie līgumu projekti, lai vēl pirms parakstīšanas varētu iepazīties ar visu, tai skaitā, arī aizdevuma līgumu saturu. Līdz ar to prasītājas apgalvojums, ka viņa pirms galvojuma līguma parakstīšanas netika iepazīstināta ar aizdevuma līgumu, ir nepatiess.

Galvojuma līgums, ar kuru prasītāja galvoja par aizņēmēja saņemtā aizdevuma atmaksu, tika noslēgts 2007.gada 14.decembrī, kad galviniece bija ieradusies AS „UniCredit Bank” kopā ar /pers. H/, kā arī klienti tika iepazīstināti ar visu līgumu projektiem un bija dota iespēja izteikt savus iebildumus, ierosinājumus līgumu projektu grozījumiem pirms to parakstīšanas, ko ne /pers. H/, ne arī galviniece nevēlējās.

Prasītājas arguments, ka pēc galvojuma līguma parakstīšanas izmainījās /pers. H/ attieksme pret galvinieci neiztur kritiku, jo AS „UniCredit Bank” neiedziļinās un tai nav pienākums pie līgumu parakstīšanas pārliecināties par līdzēju savstarpējo attiecību kvalitāti. Turklāt, šāda galvenā parādnieka un galvinieka attiecību pasliktināšanās vai izbeigšanās atbilstoši Civillikumam nevar kalpot par pamatu darījuma atzīšanai par spēkā neesošu.

AS „UniCredit Bank” bankas darbinieki nav rīkojušies mērķtiecīgi vai ietekmējuši galvinieci, lai viņu piedabūtu darboties pretēji galvinieces interesēm. Bankai šāda rīcība nav pieņemama un AS „UniCredit Bank” darbinieki nekad šādi nedarbojas, lai piedabūtu kādu uzņemties saistības pret AS „UniCredit Bank”. Aizdevuma līguma parakstīšana, to neizlasot vai arī uzklausot kādu trešo personu skaidrojumus vai apgalvojumus, nav pamats līguma atzīšanai par spēkā neesošu un tikai šāds prasītājas apgalvojums, proti, tas, ka pati galviniece, ņemot vērā attiecības ar /pers. H/, nav izlasījusi pietiekami rūpīgi visus līgumu projektus, nevar kalpot par pamatu galvojuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu (Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2005.gada 5.oktobra spriedums lietā Nr.SKC-607).

Nepamatots ir prasītājas apgalvojums, ka AS „UniCredit Bank” nav savas tiesības un pienākumus pildījusi pēc labas ticības, un ir rīkojusies nolaidīgi aizdevuma izsniegšanā, pieprasot galvojumu no galvinieces, neņemot vērā galvinieces materiālā un finanšu stāvokļa neatbilstību un faktisko nespēju uzņemties šāda apmēra saistības.

Pretēji apgalvojumiem, galviniece pati, vēl pirms aizdevuma izsniegšanas, saskaņā ar aizdevuma līgumu iesniedza AS „UniCredit Bank” 2007.gada 26.novembrī Valsts ieņēmumu dienesta izsniegtu izziņu, no kuras satura AS „UniCredit Bank” bija pamats uzskatīt galvinieces finanšu stāvokli par atbilstošu, lai uzņemtos šādas saistības. Informāciju par savām kredītsaistībām citās kredītiestādēs bija jāsniedz klientam, ņemot vērā, ka Latvijas Bankas kredītu reģistrs, kur bankām ir iespēja pārliecināties par personas kredītsaistībām citās kredītiestādēs, sāka darbu tikai 2008.gada 1.janvārī. Tieši prasītāja ir rīkojusies pretēji Civillikuma 1.pantam, kas nosaka, ka tiesības izlietojamas un pienākumi pildāmi pēc labas ticības, sniedzot AS „UniCredit Bank” maldinošu informāciju par galvinieka ienākumiem un nodarbinātību.

Nepamatots ir prasītājas uzskats un apgalvojums, ka šādā gadījumā AS „UniCredit Bank", proti, galvenā parādnieka saistību neizpildes gadījumā, būtu labprātīgi jāatceļ galvojuma līgumi, tai skaitā arī galvinieces galvojuma līgums, kas ir noslēgti tieši ar mērķi nodrošināt galvenā parādnieka no aizdevuma līguma izrietošās saistības.

Prasītājas galvenais arguments par /pers. H/ attieksmi pirms un pēc līgumu parakstīšanas uzskatāms par tādu apstākli, kuru ikviens varēja un viņam vajadzēja noskārst, vai pretējā gadījumā, ja līdzēji nav pārliecināti par savstarpēju uzticēšanos un savas rīcības pareizību, šādu līgumu parakstīšana nav atzīstama par trešo personu viltu vai tīšu līdzēja maldināšanu, bet gan par pašas saistītās personas vieglprātību, kas noteikti nevar kalpot par pamatu galvojuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu.

[3] 2010.gada 25.oktobrī AS „UniCredit Bank" iesniegusi paskaidrojumus, papildus norādījusi, ka 2010.gada 20.maijā Rīgas apgabaltiesā izskatītas civillietas par tiesu izpildītājas izsoles akta apstiprināšanu. Neviens nav izteicis nekādas pretenzijas attiecībā uz izsoli. Banka ievesta nekustamā īpašuma valdījumā. Norāda, ka kopējā parāda summa uz 2010.gada 28.jūliju ir Ls 274632,30. Banka nepiekrīt, ka galvojuma saistības ir izbeigušās. Saskaņā ar Civillikuma 1698.pantu, galvinieks atbild ne vien par pašu galveno parādu, bet arī par tā blakus prasījumiem, parādnieka vainas vai nokavējuma dēļ nodarītajiem zaudējumiem un tiesu izdevumiem, līdz ar to nav iespējams izbeigt tiesvedību.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 22.septembra spriedumu prasība noraidīta.

[4.1] Tiesa atzinusi par nepierādītiem prasītājas apgalvojumus, ka 2007.gada 14.decembra galvojuma līgumu prasītāja noslēgusi aiz maldības un viltus, ka /pers. H/ vai AS „UniCredit Bank" maldinājuši prasītāju par pamatu pienākumam galvot par SIA „Estmāra" aizdevuma līgumu, ka prasītāja netika iepazīstināta ar 2007.gada 14.decembra aizdevuma līgumu pirms galvojuma līguma parakstīšanas.

Galvojuma līguma 14.punktā ir noteikts, ka „Parakstot līgumu, galvinieks apliecina, ka ir iepazinies un pilnībā saprot aizdevuma līguma noteikumus, kā arī kreditora „Vispārējos darbības noteikumus", galviniekam nav rīcībspējas un tiesībspējas ierobežojumu un galvinieks ir tiesīgs galvot kreditoram līgumā noteiktajā apmērā un kārtībā".

Tiesa atzinusi, ka prasītāja ar savu parakstu ir apliecinājusi, ka ir iepazinusies un pilnībā izprot aizdevuma līguma Nr. E 14.12.2007/L noteikumus, līdz ar to nav pierādīts apgalvojums, ka galvojuma līguma noslēgšanas brīdī prasītāja netika iepazīstināta ar aizdevuma līgumu. Prasītājai bija brīva iespēja iepazīties ar līguma saturu un noteikumiem pirms akcepta paušanas paraksta veidā, un galvojuma līgums viegli uztveramā un saprotamā veidā bija izklāstīts tikai uz 1,5 lapām, līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka prasītāja, parakstot minēto galvojuma līgumu, nav iepazinusies ar tā saturu.

[4.2] Tiesa atzinusi, ka pretrunā pārējiem lietas materiāliem ir prasītājas apgalvojums, ka ar 2007.gada 14.decembra aizdevuma līgumu viņa iepazinās tikai 2009.gada februārī. No prasītājas 2009.gada 27.02. vēstules bankai (l.l. 16) izriet, ka viņa jau 2008.gadā vairākkārtīgi brīdinājusi „UniCredit Bank", ka SIA „Estmāra" nespēs atmaksāt tai izsniegto aizdevumu, kas, savukārt, apliecina, ka prasītāja bija informēta par aizdevuma līguma saturu.

[4.3] Tiesa atzinusi, ka prasītāja ar 2007.gada 14.decembra galvojuma līgumu ir uzņēmusies jaunas saistības, proti, saistības par 2007.gada 14.decembra aizdevuma līguma starp AS „UniCredit Bank" un SIA „Estmāra", izpildi, neatkarīgi no tā, kādam mērķim domāts minētais aizdevums.

Tiesas sēdē prasītāja paskaidrojusi, ka, parakstot galvojuma līgumu, aizdevuma summa viņai bija zināma, līdz ar to nav pamata uzskatam, prasītāja būtu maldināta.

[4.4] Tiesa konstatējusi, ka aizdevuma līguma 14.1. punktā puses ir vienojušās, ka bankai ir tiesības, nevis pienākums pieprasīt SIA „Estmāra" nekavējoties atgriezt parādu. Ievērojot, ka atbildētājs ir vērsies pie prasītājas /pers. G/ kā galvotājas 2008.gada 10.oktobrī ar brīdinājumu par aizdevuma līguma izpildi, tiesa atzinusi atbildētāja rīcību atbilstošu Civillikuma 1.pantam.

[4.5] Tiesa pievienojusies atbildētājas viedoklim, ka līguma parakstīšana, to neizlasot vai arī uzklausot kādu trešo personu skaidrojumus vai apgalvojumus, nav pamats līguma atzīšanai par spēkā neesošu, un tikai šāds prasītājas apgalvojums, ka pati galviniece, ņemot vērā viņas attiecības ar /pers. H/, nav izlasījusi pietiekami rūpīgi visus līgumu projektus, nevar kalpot par pamatu galvojuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu.

Tiesa arī pievienojusies atbildētājas viedoklim, ka prasītāja nav ņēmusi vērā Civillikuma 1460. pantu, ka tas, kas viltu varējis noskārst, tiesiskā nozīmē nav atzīstams par pieviltu. Šajā gadījumā prasītājas pamatarguments par /pers. H/ attieksmi pirms un pēc līgumu parakstīšanas, uzskatāms par tādu apstākli, kuru ikviens varēja un viņam vajadzēja noskārst, vai pretējā gadījumā, ja līdzēji nav pārliecināti par savstarpēju uzticēšanos un savas rīcības pareizību, šādu līgumu parakstīšana nav atzīstama par trešo personu viltu vai tīšu līdzēja maldināšanu, bet gan par pašas saistītās personas vieglprātību, kas noteikti nevar kalpot par pamatu galvojuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu.

[5] /pers. G/ iesniegusi apelācijas sūdzību par spriedumu, pārsūdzot to pilnā apjomā.

[5.1] Apelācijas sūdzībā norādīts, ka tiesa nav ņēmusi vērā prasītājas paskaidrojumus attiecībā uz 2007.gada 14.decembra galvojuma līguma noslēgšanas apstākļiem, kuri atbilst arī lietas materiāliem, t.i., 2009.gada 27.februāra prasītājas vēstuli bankai, nav vērsusi uzmanību uz atbildētājas paskaidrojumiem par faktiskajiem apstākļiem, pie kādiem prasītāja /pers. G/ parakstīja galvojuma līgumu. Tas, ka atbildētāja paskaidrojumos norādīja, ka tika iepazīstināta ar aizdevuma līgumu, jo to apliecina galvojuma līguma 14.punkts, ir tikai vienpusējs puses paskaidrojums, tāpat kā prasītājas paskaidrojums, ka viņa netika iepazīstināta. Tiesai bija jāvērtē arī citi apstākļi, lai noskaidrotu vai prasītāja vispār tika iepazīstināta ar aizdevuma līgumu.

[5.2] Tiesa nav vērtējusi prasītājas norādīto saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta piekto daļu, ka parakstīts līgums pats par sevi nav pierādījums tam, ka līgumslēdzēji savstarpēji apsprieda katru līguma noteikumu atsevišķi. Prasītājas paraksts neapliecina, ka galvojuma līgumā ietvertie nosacījumi sakrīt ar faktiskajiem apstākļiem. Nepiekrīt tiesas secinājumam, ka prasītājai bija visas iespējas rūpīgi un pamatīgi iepazīties ar aizdevuma līgumu pirms saistību uzņemšanās pret banku.

Tiesa nepamatoti secinājusi, ka pretrunā pārējiem lietas materiāliem ir prasītājas apgalvojums, ka tikai 2009.gada februārī iepazinās ar 2007.gada 14.decembra aizdevuma līgumu. Šādu secinājumu tiesa izdarījusi no prasītājas 2009.gada 27.februāra vēstules bankai, no kuras izriet, ka prasītāja jau 2008.gadā vairākkārtīgi brīdinājusi banku, ka SIA „Estmāra" nespēs atmaksāt aizdevumu, kas, savukārt, apliecina, ka prasītāja bija informēta par aizdevuma līguma saturu. Šādu secinājumu prasītāja uzskata par nepamatotu, jo pie atbildētāja vērsusies, pildot galvojuma līguma 5.punktu un brīdinājusi par SIA „Estmāra" finanšu stāvokli. Tieši šajā vēstulē ir skaidri lasāms, ka tikai tad AS „UniCredit Bank" izsniegusi prasītājai 2007.gada 14.decembra aizdevuma līguma Nr.E 14.12.2007/L datorizdruku, no kura prasītāja secinājusi, ka galvojuma līgums Nr.AA 14.12.2007/G noslēgts, pārkāpjot likumu, noslēpjot no prasītājas aizdevuma līguma nosacījumus.

[5.3] Tiesa nav ņēmusi vērā un nav sniegusi motivāciju par no galvojuma līguma izrietošām saistībām. No galvojuma līguma neizriet, par kādām saistībām uzņēmusies galvojumu prasītāja. Prasītāja maldināta, ka uzņēmusies galvojumu tikai par iepriekšējām /pers. H/ kredītsaistībām. Nepiekrīt tiesas atzinumam, ka parakstot 2007.gada 14.decembra galvojuma līgumu, prasītāja, ir uzņēmusies jaunas saistības, tas ir, saistības par 2007.gada 14.decembra aizdevuma līguma, noslēgta starp AS „UniCredit Bank" un SIA „Estmāra", izpildi, neatkarīgi no tā, kādam mērķim domāts aizdevums. Uzskata, ka ir būtiska nozīme tam, kādam mērķim domāts minētais aizdevums, it sevišķi pie apstākļiem, ja ar jauno galvojuma līgumu uzņemas saistības galvot par iepriekš nezināmām un ar prasītāju nesaistītām saistībām, proti, arī par aizdevumu, kas novirzīts no 2004.gada 14.decembra kredītlīnijas līguma Nr. VD 14.12.2004.CL izrietoša parāda dzēšanai.

[5.4] Tiesa spriedumā nav norādījusi argumentus, ar kuriem noraidīti prasītājas paskaidrojumi, kas pamato pret prasītāju pieļauto maldību. Darījuma iztulkošanas mērķis ir noskaidrot pušu patieso gribu tā noslēgšanas brīdi, to situāciju, kuru puses patiesībā gribēja un kura var atšķirties no realitātes. Ja prasītāja būtu iepazīstināta ar pirms galvojuma līguma noslēgto aizdevuma līgumu, tad vadoties no aizdevuma līguma 2.1.punkta, prasītāja redzētu, ka 2007.gada 14.decembra aizdevuma līgums ir pilnīgi jauns darījums, kurš izbeidz /pers. H/ kredītsaistības pret atbildētāju un līdz ar to izbeidzas arī ar prasītāju par šīm saistībām noslēgtais iepriekšējais galvojuma līgums. Pamatojoties uz Civillikuma 1711.pantu, 2007.gada 14.decembra aizdevuma līgums ir atcēlējlīgums, kas nāk par labu prasītājai kā galviniekam un līdz ar kuru, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 1712.pantu, prasītājas iepriekšējais galvojums izbeidzas.

[5.5] Netika ņemts vērā, ka galvojuma līgums ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, jo nosaka, ka prasītāja kā patērētāja atsakās no savām likumīgajām tiesībām. Minētais izriet no Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 5.panta otrās daļas 4.punkta. Atteikšanās no likumīgajām tiesībām izbeigt iepriekš esošo galvojuma līgumu prasītājai notika pretēji viņas interesēm, parakstot galvojuma līgumu.

[5.6] Tiesa nav norādījusi argumentus, ar kuriem noraidīti prasītājas paskaidrojumi, kas pamato pret prasītāju pieļauto viltu. Nepiekrīt atbildētāja norādei, ka viltu bijis iespējams nojaust. Prasītājai nebija ne mazākā iemesla apšaubīt atbildētāja darbinieku sniegtās informācijas pilnīgumu un patiesību. Nepiekrīt arī gan atbildētāja, gan tiesas norādītajam par prasītājas attiecībām ar trešo personu /pers. H/ kā pamatargumentu galvojuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu un motivācijai Civillikuma 1460.panta piemērošanai. Patiesi noskaidrojot prasītājas gribu, konstatējams gan viltus, gan maldība, jo pretējā gadījumā prasītāja galvojuma līgumu nebūtu noslēgusi. Ievērojot pret prasītāju pieļauto maldību un viltu, tiesai vajadzēja piemērot Civillikuma 1440., 1445., 1459., 1461.pantu un apmierināt prasītājas prasību.

[5.7] Tiesa nepamatoti ir novērtējusi lietas faktiskos apstākļus kopsakarā ar lietā esošajiem pierādījumiem attiecībā arī uz atbildētājas pieļauto neatvairojamo vilcinājumu, tādējādi pārkāpa Civilprocesa likuma 193.panta piekto daļu. Netika ņemts vērā atbildētāja pieļautais pārkāpums, neievērojot ar 2001.gada 2.novembra Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes lēmumu apstiprinātos Kredītriska pārvaldīšanas ieteikumus. Ja atbildētāja būtu pienācīgi pildījusi savas tiesības un pienākumus, tad viņai bija operatīvi jāuzsāk aizdevuma atgūšana, jo SIA „Estmāra" kopš 2007.gada 28.decembra kavēja aizdevuma atmaksu un pēc SIA „Estmāra" publiski pieejamās bilances un gada pārskata varēja secināt, ka SIA „Estmāra" likviditātes rādītāji liecina, ka tā nespēs dzēst savas īstermiņa saistības. Uzskata arī par nepamatotu tiesas secinājumu, ka prasītāja nav pierādījusi, ka vairākkārt vērsusies bankā, lūdzot uzsākt parāda piedziņu pret SIA „Estmāra". Atbildētāja ne savos paskaidrojumos, ne tiesai sniegtajos paskaidrojumos nav noliegusi šādu prasītājas rīcību, tādēļ tiesas izdarītais secinājums ir nepamatots.

Tiesa nepamatoti ir novērtējusi lietas faktiskos apstākļus kopsakarā ar lietā esošajiem pierādījumiem, kā arī tiesas sprieduma motīvu daļā nav norādījusi argumentus, ar kuriem noraidīti prasītājas paskaidrojumi. Tiesa arī pārkāpa Civilprocesa likuma 93.panta trešo daļu, tiesas spriedumā, nenorādot, kādēļ tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzinusi vienus fakts par pierādītiem, bet citus par nepierādītiem.

[6] Trešās personas SIA „Estmāra" pārstāvis un trešā persona /pers. H/ kuriem likumā noteiktajā kārtībā par tiesas sēdi paziņots, uz tiesas sēdi nav ieradušies. Civillietu tiesu palāta nolēma izskatīt lietu bez trešo personu /pers. H/ un SIA „Estmāra" pārstāvja klātbūtnes.

Tiesas sēdē prasītājas /pers. G/ pārstāvis zv.advokāts S.Bērtaitis uzturēja apelācijas sūdzību un prasību uz tajās norādītajiem pamatiem.

Atbildētāja AS „UniCredit Bank" pārstāve /pers. U/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina.

M o t īv u d a ļ a

[7] Civillietu tiesu palāta, novērtējusi lietas dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi pierādījumus un apelācijas sūdzības argumentus, uzskata, ka prasība ir noraidāma pilnīgi.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa nosaka, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai.

Civillietu tiesu palāta atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 22.septembra spriedumā ietvertie motīvi ir pareizi, pietiekami un ir pamats pievienoties pārsūdzētā sprieduma motīviem.

Apelācijas sūdzībā norādītie argumenti pēc būtības atkārto prasības pieteikumā norādītos apstākļus, kuriem dots vērtējums pirmās instances tiesas spriedumā un tie nevar būt par pamatu pretēju secinājumu izdarīšanai.

[7.1] Civillikuma 1427.pants nosaka, ka pie tiesiska darījuma būtības pieder tā taisītāja gribas izteikums, bet divpusējā vai vairākpusējā darījumā vajadzīgs visu tā dalībnieku saskanīgs gribas izteikums. Kamēr griba nav vēl izteikta, tai nav nekāda tiesiska spēka.

Prasītāja/pers. G/ gribu slēgt strīdus galvojuma līgumu apliecina viņas veiktās darbības. Nav strīda par to, ka prasītāja pirms aizdevuma līguma ar SIA „Estmāra" noslēgšanas iesniegusi atbildētājai VID 2007.gada 26.novembrī izdotu izziņu par galvinieces finanšu stāvokli, 2007.gada 14.decembrī ieradusies pēc uzaicinājuma AS „UniCredit Bank" un parakstījusi strīdus galvojuma līgumu.

Prasītāja galvojuma līgumā ar savu parakstu apliecinājusi, ka uzņemas Aizdevuma līgumā noteiktās Parādnieka maksājuma saistības kā pats Parādnieks, ka ir iepazinusies un pilnībā saprot Aizdevuma Līguma noteikumus, un galvojuma līgumā nepārprotami ir norādīts, ka minētais ir 2007.gada 14.decembrī starp AS „UniCredit Bank" un SIA „Estmāra" noslēgtais aizdevuma līgums Nr.E14.12.2007/L par 360000 EUR piešķiršanu.

Lietā nav konstatēti nekādi objektīvi apstākļi, kuru dēļ prasītāja nebūtu bijusi spējīga saprast savu veikto darbību nozīmi un sekas, nav pierādījumu, ka prasītājai bija liegtas tiesības iepazīties ar dokumentu saturu.

Atbilstoši Civillikuma 1431.panta noteikumiem akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskajā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personiska interese un ierunas tiesība.

Neiepazīstoties ar galvojuma līgumā minēto aizdevuma līgumu un pirms galvojuma līguma parakstīšanas nenoskaidrojot sev interesējošos jautājumus par darījuma juridiskajām sekām, kaut arī šādas iespējas bija nodrošinātas, prasītāja pati ir pieļāvusi nevērību pret savām interesēm.

Apelācijas sūdzībā no jauna ir izvirzīts arguments, ka galvojuma līgums tiesai bija jāvērtē saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normām, un norādīts uz apstākļiem, ka prasītāja nevarēja pārliecināties par Aizdevuma līguma saturu, tā nosacījumiem un par kādām saistībām prasītāja galvo, jo viņai izsniegts tika vien galvojuma līgums, lai to parakstītu. Netika dotas iespējas izteikt iebildumus, ierosinājumus līguma grozījumiem pirms to parakstīšanas.

Civillietu tiesu palāta atzīst minēto argumentu par nepamatotu.

Atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 3.punktam, ka patērētājs ir fiziskā persona, kas izsaka vēlēšanos iegādāties, iegādājas vai varētu iegādāties vai izmantot preci vai pakalpojumu nolūkam, kurš nav saistīts ar tās saimniecisko vai profesionālo darbību, un Eiropas Savienības Direktīvas 93/13/EEK 2.panta b)punktam, prasītāja nav minēto tiesību normu subjekts.

[7.2] No prasības pieteikuma secināms, ka prasītāja nav apstrīdējusi faktu, ka ir parakstījusi 2007.gada 14.decembra galvojuma līgumu, bet norādījusi, ka griba noslēgt šo darījumu nav radusies brīvi, bet atbildētājas un trešās personas /pers. H/ viltus un sekojošas prasītājas maldības rezultātā Civillikuma 1445.panta un 1459.panta izpratnē, kas ir pamats galvojuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu.

Atbilstoši Civillikuma 1427. un 1431.pantam, darījums uzskatāms par noslēgtu, kad darījuma dalībnieki ir izteikuši saskaņotu gribu noslēgt attiecīgo darījumu. Dokumenta parakstīšana uzskatāma par piekrišanu šim dokumentam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms.

Juridiskajā literatūrā norādīts, ka vispārpieņemts ir uzskats, ka jebkurā gadījumā paraksts, kas izdarīts bez rakstiskas ierunas, pauž parakstītāja piekrišanu (Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. – R.: Mans Īpašums, 40.lpp).

Maldība var rasties vai nu no tam, ka pavisam trūkst ziņu, vai ka ir tikai nepietiekošas ziņas par kādiem faktiskiem apstākļiem- faktiska maldība- vai kādām tiesiskām normām- tiesiska maldība (Civillikuma 1441.pants).

Maldība ir darījuma dalībnieka nepareizs, īstenībai neatbilstošs priekšstats par apstākļiem, kas saistīti ar darījuma priekšnoteikumiem, saturu, tiesiskajām sekām.

Svarīga maldība (1444.p.) iznīcina visu darījuma spēku, jo jāpieņem, ka tas, kas tā maldījies, nav nemaz devis darījumam savu piekrišanu un darījums tad nemaz nav noticis (Civillikuma 1445.pants).

Saskaņā ar Civillikuma 1459.pantu viltus ir otras personas prettiesīgs maldinājums, lai viņu piedabūtu izdarīt viņas interesēm pretēju darbību vai atturēties no tās.

Juridiskajā literatūrā skaidrots, ka viltus var izpausties, piemēram, elementāros melos, nepilnīgas informācijas sniegšanā darījuma partnerim vai pat krāpšanā. ... Lai kādas personas izdarītu maldinājumu, kas pamudinājis otru personu noslēgt darījumu, atzītu par viltu Civillikuma 1459.panta izpratnē, ir obligāti jākonstatē šādi viltus priekšnoteikumi: 1) maldinājums, 2) cēloņsakarība starp maldinājumu un pieviltās personas gribas izteikumu, 3) maldinājuma prettiesiskums, 4) tīšs maldinājums. Ja kāds no viltus priekšnoteikumiem

nepastāv, tad nav arī viltus un maldinātajai personai nav nekādu no viltus izrietošu prasījumu. (K.Balodis. Ievads Civiltiesībās. – R: Apgāds Zvaigzne ABC, SIA, 2007, 266., 269.lpp.)

Civillikuma 1458. pants nosaka, ka maldība jāpierāda tam, kas uz tās pamata prasa vai nu atzīt darījumu par spēkā neesošu, vai atlīdzināt zaudējumus.

Arī Civilprocesa likuma 93. pants paredz, ka prasītājam jāpierāda sava prasījuma pamatotība.

Civillietu tiesu palāta uzskata, ka prasītāja nav pierādījusi apstākļus, uz kuriem pamatots prasījums par galvojuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, ka atbildētāja un trešā persona /pers. H/ prettiesiski maldinājuši prasītāju, lai viņu piedabūtu noslēgt viņas interesēm pretēju līgumu.

Atbilstoši Civillikuma 1443.panta noteikumiem maldība savā paša darbībā nav atvainojama.

No 2007.gada 14.decembra galvojuma līguma nepārprotami redzams, ka prasītāja ar parakstu apliecinājusi, ka uzņemas saistības ievērojot starp AS „UniCredit Bank" un SIA „Estmāra" 2007.gada 14.decembrī noslēgto aizdevuma līgumu Nr. E/datums//L par piešķirto aizdevumu EUR 360000, kas parādniekam jāatmaksā ne vēlāk kā līdz 2008.gada 31.decembrim. Fakts, ka prasītāja bez ierunām parakstījusi darījumu, norāda uz to, ka prasītājas maldība bija atkarīga no viņas pašas rīcības un tādēļ nav attaisnojama.

Civillietu tiesu palāta atzīst, ka pirmās instances tiesa atbilstoši Civilprocesa likuma 94.panta noteikumiem ir pieņēmusi tos pierādījumus, kuriem ir nozīme lietā, un vērtējusi tos atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta noteikumiem, spriedums atbilst likumam un faktiskajiem apstākļiem. Apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nevar būt par pamatu prasības apmierināšanai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu no prasītājas /pers. G/ piespriežami tiesas izdevumi Ls 18,90 valsts ienākumos.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.^{1}pantam nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432. - 434.pantiem, Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta

n o s p r i e d a:

/pers. G/ prasību pret AS „UniCredit Bank" ar trešajām personām SIA „Estmāra" un /pers. H/ par 2007.gada 14.decembra galvojuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu- noraidīt.

Piedzīt no /pers. G/, /personas kods/, tiesas izdevumu Ls 18,90 (astoņpadsmit lati 90 santīmi) valsts ienākumos.

Noteikt termiņu desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas 2013.gada 19.decembra, iesniedzot kasācijas sūdzību Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā un iemaksājot drošības naudu Ls 200 (divi simti latu) apmērā.

Pilns spriedums sastādīts 2014.gada 6.janvārī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese (paraksts) I.Ozola

Tiesneses (paraksts) I.Grauda

(paraksts) Ļ.Kušnire

NORAKSTSPAREIZS

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Civillietu tiesu palātas tiesnese I.Ozola

Rīgā 2014.gada 7.janvārī